

סכנת "היום שאחרי": ממשל פיקטיבי שיהיה כסות לחמאס

08.01.2024 | שבת בן מאיר written by

בצד הדיווחים על תחילת דיוני הקבינט הביטחוני בעניין היום שאחרי המלחמה, כדאי לכייל ציפיות: אין אופציות טובות בעזה. אילו היו כאלה, הן כבר היו מיושמות, באחת מההזדמנויות הרבות לאורך שנות העימות. בעמדותיו ביחס ליום שאחרי, יצטרך הדרג המדיני לאמץ את הגישה הריאליסטית, להיצמד לנתונים ולעובדות הקשות על הישות המפלצתית שלידנו, שנאחזה עמוקות בכל מערכות החיים ושכבות האוכלוסייה, ולהניח שלא ניתן לחולל בה שינוי תרבותי עמוק ☹️ לפחות בדור הזה.

עם שיעורי התמיכה הגבוהים בחמאס, כל עוד ייוותר בעזה גרעין חזק, מאורגן ומזוין של ארגון הטרור, הוא יהיה גורם הכוח המרכזי ברצועה, תהא אשר תהא זהותו והגדרתו של הגורם שיופקד באופן רשמי על ניהול ענייניה האזרחיים. לכן, יש לסיים את המלחמה עם ניצחון מובהק ובתנאים שימנעו צמיחה מחודשת של ארגון הטרור. בכל מקרה, יש להציב את הפירוז הביטחוני ואת חופש הפעולה של ישראל בתחומי הרצועה כתנאי בסיסי בכל מציאות שתגבש בעזה. נכון להסתייג מכל יוזמה ומהלך שיסכנו זאת, להיזהר מפני ממשלת בובות שתהווה כלי משחק בידי חמאס (מודל חיבאללה בלבנון) ולא לתת אמון במנגנוני פיקוח זרים.

מנקודת מבטה של ישראל, שאלת "היום שאחרי" בעזה היא משנית ביחס למטרה החשובה יותר של המלחמה: בנייה מחדש של ההרתעה הישראלית שהתרסקה ב-7 באוקטובר. את תמונת הסיום של המלחמה יש לגבש לפני הכל לפי הקריטריון הזה.

מיטוט ממשל חמאס, פירוק המסגרות הצבאיות שלו, השמדת תשתיות הייצור והיכולות הצבאיות, הריגה או נטרול של רוב מפקדיו והסד"כ הצבאי שלו, עיצוב פרימטר ביטחוני רחב לכל אורך הגבול וקיום שליטה ביטחונית אפקטיבית במרחב שבין עזה למצרים ☹️ כל אלה הם חלקים בפאזל של תמונת הסיום הרצויה לישראל. כשחמאס ירגיש שהחרב מתקרבת לצווארי מנהיגיו ושישראל נחושה לחסל את נוכחותו בעזה, הוא יאלץ לוותר גם בעניין החטופים.

האינטרסים הישראליים

מבלי להעמיק בכך, ניתן לומר באופן כללי כי במציאות החדשה שתתעצב בעזה, ישראל תצטרך להבטיח את האינטרסים הבאים:

1. ביטחון יישובי העוטף.
2. מניעת פיגועים והתקפות צבאיות.
3. שימור הפירוז הביטחוני: מניעת התעצמות צבאית, הברחות או ייצור של אמצעי לחימה.

4. מניעת קיומן של מסגרות צבאיות, אימונים ופעולות אחרות לבניין כוח צבאי.

5. מניעת חזרתו של חמאס לשלטון והחלשת השפעתו ברצועת עזה וממנה.

בעמדותיו הפומביות ביחס ל"יום שאחרי" הגדיר הדרג המדיני בדרך השלילה את מה שלא יהיה ברצועה: ממשל חמאס, ממשל ישראלי, רשות פלשתינית, יכולות צבאיות שמאיימות על ישראל ומגבלות על חופש הפעולה הביטחוני שלה. הגדרות אלה משאירות מקום למספר מצומצם של חלופות: האחת ² כינון שלטון מרכזי שיתבסס על גורמים מקומיים שאינם קשורים לחמאס ואינם מייצגים את הרש"פ. שמו של מוחמד דחלאן כבר נזרק לחלל האוויר בקשר לכך ומייצר ציפיות שהבסיס להן רחוק מלהיות מוצק.

השנייה ³ כינון ממשלים אזוריים שימונו מקרב החמולות המקומיות וינהלו את העניינים האזרחיים באזורי מגוריהם. את תפקיד השלטון המרכזי תוכל למלא "מועצת מנהלים" שתורכב מנציגי מדינות שיירתמו לכך. מעורבות בינלאומית כזו תשרת גם את הצורך במקורות מימון.

השלישית ⁴ ניהול ריכוזי חיצוני של ענייני הרצועה, על ידי ועדה בינלאומית באמצעות מנגנונים ומוסדות בינלאומיים, שיפעילו גורמים מקומיים. אם נודה באמת, סיכויי ההצלחה של ממשלים בדגמים אלה, בתנאי הפתיחה הקשים של רצועת עזה, הם קלושים. כוחו של חמאס בציבור העזתי, עומק חדירתו למערכות החיים, כושר הארגון שלו וכוחו הצבאי לא יאפשרו לשום גורם לעקוף אותו. גורם שלא ישתף פעולה עם חמאס ⁵ יהיה בלתי לגיטימי מצידו של ציבור גדול. במקרה הטוב יאבד את השלטון ובמקרה הפחות טוב יאבד עימו גם את חייו.

הסכנה שאורבת לפתחנו היא שבהיעדר חלופה ישראל תידחק לבחור בפתרון שיוגדר "הרע במיעוטו", כזה שכרגע איננו קשור לחמאס. בתוך זמן לא רב יהפוך פתרון זה לפרוקסי של חמאס, בין באופן גלוי ובין במגעים דיסקרטיים. או־אז נמצא את עצמנו מתנהלים ברצועת עזה מול ממשל בובות שנשלט על ידי חמאס ופועל לפי רצונו, וכשאנו מנועים מלפגוע בו, פן נואשם בחיסולה של התקווה החדשה. לישראל עדיף להשאיר את עזה כאזור ללא פתרון מאשר כאזור עם פתרון רע.

פורסם בישראל היום בתאריך 8.1.2024